

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 174-200

Received	Reviewed	Published	Doi Number
01.12.2017	16.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2423

**Teachers' Readiness Levels and Opinions Related to Integration Course
for Turkish as a Foreign Language to Refugees**

Bircan EYÜP¹ & Nazmi ARSLAN² & Taha Yasir CEVHER³

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine that teachers' readiness levels and opinions related to 'Integration Course for Teaching Turkish as a Foreign Language' to refugees. The study group of the research has composed 58 Turkish language teachers participating the course that organized in Antalya in 2016 within the scope of 'Project for Supporting the Integration of Syrian Children into Turkish Education System' carried out in cooperation with the ministry of national education and the European Union. The research data were collected through semi-structured interview form from qualitative research data collection techniques. The obtained data were evaluated by content analysis and converted into numerical data. As a result of the research, it was determined that 76% of the Turkish language teachers did not take any lessons for teaching Turkish as a foreign language and that the participants stated that it should be chosen by the teacher candidates interested in this course in their undergraduate programs. It was found that 51.7% of the participants felt ready to teach Turkish, 68.9% felt ready to prepare appropriate activities for the level of the learners, and that the most important factor in this was their personality structures. It was determined that 82.7% of the participants had a clear difference between their readiness before and after the course. Because they obtained information in the course about the field of teaching Turkish as a foreign language. It turned out that 84.5% of the participants expressed that the course contributed to their teaching process, especially about course processing. The course covered a significant portion of participants' expectations. It has emerged that the participants especially have suggestions for in-class applications. Based on the results obtained, it is suggested that internship programs and in-class applications should be given more in the courses.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, Turkish language teacher, teaching language, refugee.

**Mültecilere 'Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum
Kursu'na Katılan Öğreticilerin Kurs Hakkındaki Görüşleri ve Hazır
Bulunuşluk Durumları**

ÖZET

Bu çalışmada, mültecilere Türkçe öğretecek olan 'Türkçe öğreticilerinin' hazır bulunuşluk durumları ve katıldıkları 'Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu'na dair görüşleri belirlenmek istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, MEB ve Avrupa Birliği işbirliği ile yürütülen 'Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi' kapsamında 2016 yılında Antalya'da düzenlenen kursa katılan 58 'Türkçe öğreticisi' oluşturmaktadır. Araştırma verileri, nitel araştırma veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile değerlendirilerek sayısal verilere dönüştürülmüştür. Araştırma sonucunda, Türkçe öğreticilerinin % 76'sının daha önce yabancılara Türkçe öğretimine yönelik herhangi bir ders almadığı, katılımcıların lisans programlarında bu dersin ilgilenen öğretmen adayları için seçmeli olması gerektiğini ifade ettikleri belirlenmiştir. Katılımcıların % 51.7'sinin kendilerini Türkçe öğretmeye hazır hissettikleri, % 68.9'unun öğrencilerin seviyesine uygun etkinlik hazırlamaya hazır hissettiğini ve bundaki en önemli etkenin kendi kişilik yapıları olduğunu belirttikleri ortaya çıkmıştır. Katılımcıların % 82.7'si

¹ Yrd. Doç. Dr., KTÜ Fatih Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, bircaneyp@gmail.com

² Arş. Gör., KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, nazmiarslan@ktu.edu.tr

³ Arş. Gör., KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tahayasircevher@gmail.com

kurstan önceki ve sonraki hazır olma durumları arasında belirgin bir fark oluştuğu ve bunun, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanını kursta tanımaktan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Katılımcıların %84.5'i kursun öğretmenlik süreçlerine, özellikle de ders işleme konusunda katkı sağladığını ifade ettiği ortaya çıkmıştır. Kursun katılımcıların beklentilerinin önemli bir kısmını karşıladığı ve katılımcıların özellikle ders içi uygulamalara yönelik önerilerde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Elde edilen sonuçlardan hareketle bundan sonra açılacak kurslarda özellikle ders içi etkinliklere ve staj uygulamalarına daha çok yer verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Türkçe öğreticisi, dil öğretimi, mülteci.

1. Giriş

Amerika ve Avrupa ülkelerinin birçoğu uzun yıllardır çeşitli ülkelere göç almaktadır. Bu nedenle birçoğu bu tür mülteci akınlarına karşı çok daha önceden hazırlıklıdır. Hem yasalarında hem de uygulamalarında bu tür göç/mülteci durumlarında ne yapmaları gerektiğine dair daha açık bir yol haritaları bulunmaktadır (<https://ec.europa.eu>). Türkiye açısından bakıldığında ise ilk en büyük mülteci akını ile 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaştan sonra karşı karşıya kalınmıştır.

Günümüze kadar devam eden süreçte AFAD (Ağustos 2017) verilerine göre Suriye'de toplam 6.3 milyon insan yerinden edilmiş; 4.9 milyon insan Suriye'den kaçmak zorunda kalmış; 3.3 milyon insan ise sığınmacı olarak Türkiye'ye giriş yapmıştır. AFAD'ın Kasım 2017 verilerine göre Türkiye'de geçici barınma merkezlerinde hayatını sürdüren Suriyeli mültecilerin sayısı şu şekildedir: Hatay'da 17.850, Gaziantep'te 24.543, Şanlıurfa'da 79.576, Kilis'te 26.732, Mardin'de 2.528, Kahramanmaraş'ta 17.374, Osmaniye'de 15.065, Adıyaman'da 8.965, Adana'da 26.180, Malatya'da 9.533 olmak üzere barınma merkezlerinde toplam Suriyeli sayısı 228.346'dır. Buna ek olarak 2011 yılından beri toplam 224.750 Suriyeli bebek gözlerini Türk topraklarında hayata açmıştır (www.afad.gov.tr).

UNICEF Suriye raporuna (Ekim 2017) göre ise Türkiye'de yaşayan toplam Suriyeli sayısı 3.630.177'dir. On sekiz yaş altındaki Suriyeli sayısı 1.581.720, beş yaş altındaki Suriyeli sayısı ise 478.004 olarak kayıtlara geçmiştir. Rapora göre Suriyeli mültecilerin en yoğun bulunduğu şehirler başta Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, İstanbul olmak üzere Adana, Mersin, Bursa ve İzmir'dir (www.unicef.org/turkey). Türkiye'de bu veriler dışında kalan ve barınma merkezlerinde kalmayan daha birçok Suriyeli mülteci olduğu bilinen bir gerçektir.

Bu büyük kitlesel mülteci akını beraberinde birçok ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Öncelikle barınak, gıda, sağlık gibi temel ihtiyaçların karşılanması üzerinde durulmuştur. Ancak zaman içerisinde bu ihtiyaçların yanına iş, eğitim gibi ihtiyaçlar da eklenmeye başlanmıştır. Bu durum için ön bir hazırlığı olmayan Türkiye çeşitli düzenlemeler yaparak, çeşitli proje ve etkinlikler hazırlayarak Suriyeli mültecilerin ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmış ve halen daha karşılamaya devam etmektedir.

Eğitim hizmetleri açısından bakıldığında Kasım 2017 AFAD ve UNICEF raporlarında toplam 612.603 Suriyeli mültecinin eğitim hizmeti aldığı görülmektedir.

Tablo 1: Türkiye'de eğitim hizmeti alan Suriyeli mülteci ait sayısal veriler

GBM	Öğrenci Sayısı				Öğrencilerin Sınıf Seviyesi			
	Devlet Okulları	Geçici Eğitim Merkezleri	Açık Okullar	Toplam	Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	Lise ve Diğer
83.246	350.493	170.267	8.597	612.603	33.337	378.244	141.218	59.804

Tablo 1’de de görüldüğü üzere bu öğrencilerin birçoğu devlet okullarında ve geçici eğitim merkezlerinde eğitim almaktadır. Öğrencilerin büyük bir kısmı ilkokul ve ortaokul seviyesindedir. UNICEF verilerine göre bir önceki eğitim – öğretim dönemine göre mültecilerin okullaşma oranı %25 oranında artmıştır.

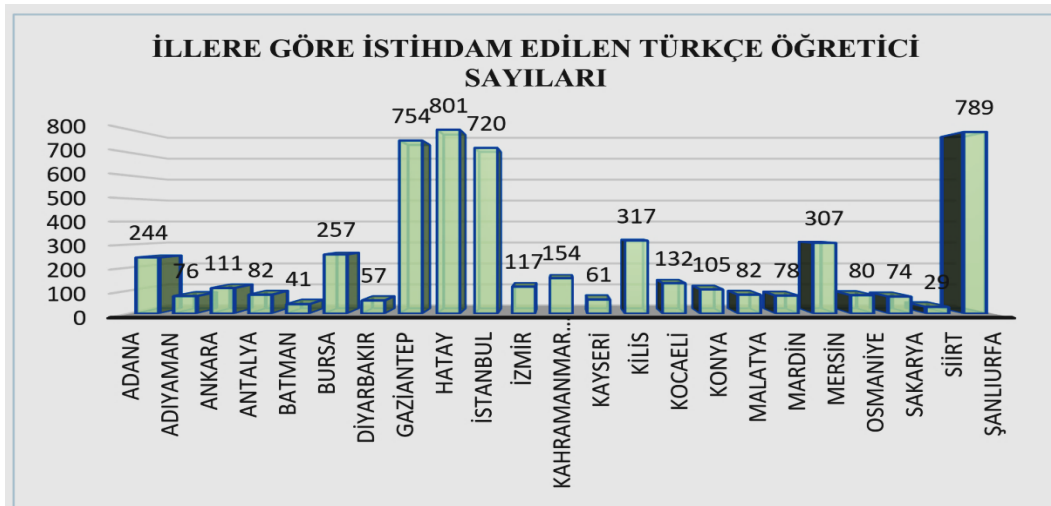
Ülkelerinden kaçmak zorunda kalıp Türkiye’ye sığınan Suriyeli mültecilerin hiç şüphesiz en çok sıkıntı yaşadığı konulardan birisi çevrelerindeki insanlarla iletişim kuramamalarıdır. Coğrafi olarak komşu olması ve aynı dine mensup olunmasına rağmen Suriye ile Türkiye’nin kültürel anlamda birbirinden oldukça farklı özelliklere sahip oldukları bilinen bir gerçektir. Yeni bir ülkeye uyum sağlamak için o ülkenin yaşam tarzını, değerlerini, olaylara verdiği tepkileri bilmek ve de en önemlisi o ülkenin dilini bilmek gerekir. Bu bağlamda bakıldığında Türkiye’ye gelen mültecilerin büyük bir kısmı için Türkçe öğrenmek zaruri bir hâl almıştır.

Suriyeli mültecilere Türkçe öğretmek konusunda Millî Eğitim Bakanlığının, sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin ve belediyelerin çeşitli çalışmaları bulunmaktadır. SETA’nın 2016 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre Suriyelilere dil öğretiminde öne çıkan bazı problemler bulunmaktadır. Bunlar: Eğitici materyal ve metodoloji eksikliği, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyon ve standart bir program eksikliği ve yeterli insan kaynağı eksikliğidir (Coşkun ve Emin, 2016).

Suriyeli çocukların eğitimden geri kalmamaları ve Türkiye’nin eğitim sistemine uyum sağlamaları amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği işbirliğinde ‘Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi’ (PICTES) hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda Suriyeli öğrencilere proje illerindeki okul ve kurumlarda (geçici eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri vb.) Türkçe öğretmek amacıyla Türkçe öğreticisi olarak görevlendirilmek üzere geçici süreli eğitim personeli istihdam edilmiştir.

Suriyeli öğrencilere Türkçe öğretmek için istihdam edilen personel fakültelerin Türkçe Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinden seçilmektedir. Proje kapsamında Kasım 2016’da 3.625, Mart 2017’de 1.843 Türkçe öğreticisi işe alınarak toplam 5.468 Türkçe öğreticisi göreve başlamıştır (<https://pictes.meb.gov.tr>).

Grafik 1: İllere göre istihdam edilen Türkçe öğretici sayıları

Tabloda yer alan illerdeki eğitim merkezlerinde toplam 390.000 Suriyeli öğrenci Türkçe dil eğitimi almıştır.

PICTES kapsamında göreve başlayan Türkçe öğretmenleri 'Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu'na alınmıştır. Bu program çerçevesinde alanında uzman eğitimler tarafından derslere ve seminerlere katılan Türkçe öğretmenleri 15 günlük eğitimleri sonrasında tabloda belirtilen illerde Suriyelilere Türkçe öğreticisi olarak istihdam edilmişlerdir.

Ülkemizde okullarda, mülteci kamplarında ve farklı kurumlarda mültecilere Türkçe öğreten birçok öğretmenin çeşitli problemler yaşadığını ve bu öğretmenlerin alana yönelik eğitimlere ihtiyaçlarının olduğunu ortaya çıkaran akademik çalışmalar mevcuttur. Özellikle sınıflarındaki mültecilere Türkçe öğretmeye çalışan öğretmenlerin öğretim içeriğinin analizi, öğretme stratejileri, ders araç ve gereçleri, ölçme araçları geliştirme ve değerlendirme gibi alanlarda mülteci öğrencilere dönük olarak mesleki gelişim ihtiyacı içerisinde oldukları görülmektedir (Erdem, 2017). Gün (2015), mültecilere Türkçe öğreten öğretim elemanlarına yönelik yaptığı çalışmada öğretim elemanlarının kültür aktarımı konusunda kendilerini yeterli görürken bazı durumlarda gelişmeye ihtiyaç duyduklarını belirlemiştir. Bu nedenle, yabancılara Türkçe öğreten elemanlara hizmet içi eğitimlerin verilmesi ve onların bu konuda daha yetkin bir konuma getirilmesi gerektiğinin üzerinde durmuştur. Ancak sadece mültecilere değil Türkçe bilmeyen insalara Türkçe öğreten ve daha önce bu alana yönelik eğitim alamayan öğretmenlerin de alana yönelik eğitimlere ihtiyaçları olduğunu belirleyen çalışmalar mevcuttur. Nitekim Kalfa (2015) da yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin alan yeterliklerine dayalı gereksinimlerini belirlediği çalışmada öğretmenlerin mesleki bilgi, mesleki beceri, mesleki tutum ve değerlere yönelik eğitim gereksinimi duyduklarını belirlemiştir. Bu çalışmalardan hareketle yabancı dil olarak Türkçe öğretecek olan öğretmenler için görev öncesinde alana yönelik alacakları eğitimin önemli bir ihtiyaç olduğu görülmektedir. Ancak verilecek olan eğitim programlarının içeriğinin de öğretmenlerin ihtiyaçlarını giderecek şekilde düzenlenmesi diğer önemli bir husustur.

Bu bağlamda bu çalışmanın amacı 'Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi' ile Türkçe öğreticisi olarak görevlendirilen öğretmen adaylarının aldıkları 'Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu' hakkındaki genel değerlendirmelerini öğrenmek, kurs sonrası memnuniyet düzeylerini ve eğitici olarak başlayacakları görevlerine hazır olup olmama durumlarını belirlemektir.

Bu anlamda çalışma, yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yapılacak olan kurs, seminer, proje vb. çalışmaların nasıl olması gerektiği açısından fikir vermesi; mültecilere Türkçe eğitimi verecek olan Türkçe öğretmenlerinin eğitilmesi, yabancılara Türkçe öğretimi konusunda bilgili ve donanımlı bir hâle getirilmesi için yapılacak benzeri çalışmalara ışık tutması bakımından önemlidir.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden örnek olay incelemesi ile yapılmıştır. Örnek olay karmaşık, özel ve ilginç bir olgunun, durumun kendi koşulları içerisinde incelenmesi olarak tanımlanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 82). Örnek olay çalışmaları araştırılan problemin bir yönünün derinlemesine ve kısa sürede çalışılmasına olanak sağlar (Çepni, 2005: 21).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016 yılında Millî Eğitim Bakanlığı ve Avrupa Birliği işbirliği ile yürütülen 'Suriyeli Öğrencilerin Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi' kapsamında Antalya'da düzenlenen 'Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretilmesine Yönelik Uyum Kursu'na katılan ve daha önce bu alanda hiçbir tecrübesi olmayan 58 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Adaylara ait kişisel bilgiler Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Katılımcılara ait bilgiler

<i>Bilgiler</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Cinsiyet	Kadın	37	63,8
	Erkek	21	36,2
Mezun Olunan Bölüm	Sınıf Öğretmenliği	27	46,6
	Türkçe Öğretmenliği	16	27,6
	Türk Dili ve Edebiyatı Öğr.	7	12
	Türk Dili ve Edebiyatı Böl.	8	13,8
Mezun Olunan Süre	0-12 ay	9	15,5
	1-3 yıl	38	65,5
	3 ve sonrası	11	19

2.3. Veri Toplama Aracı

Çalışmada veriler yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir (Türnüklü, 2000). Araştırma kapsamında hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcılar hakkında bilgi edinmeye yöneliktir. İkinci bölümde ise "Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi" kapsamında Türkçe öğreticisi olarak görevlendirilen eğitimcilerin aldıkları kurs ve kendi hazır bulunuşlukları ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 7 soru bulunmaktadır. Başlangıçta 9 sorudan oluşan görüşme formu daha önce yabancı dil olarak Türkçe öğretmiş uzmanların ve kursa katılan Türkçe öğreticilerinin görüşleri alınarak 7'ye indirilmiştir. Formun son hâli yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda görevli dört uzmanın görüşü alınarak oluşturulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri kursa katılan öğretmen adaylarından yarı yapılandırılmış görüşme formları yoluyla gönüllük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Katılımcılara görüşlerini bildirmeleri için süre sınırlaması yapılmamıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227). Bu doğrultuda önce ilgili veriler kodlaması yapılmıştır. Bu kodlamalar, her sorunun içeriğine göre gerçekleştirilmiştir. Kodlama sürecinden sonra elde edilen verilerden hareketle kategoriler oluşturulmuştur. Her soru kendi içinde değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde çalışmaya katılan öğretmen adayları K1, K2, K3... şeklinde kodlanmıştır. İki farklı araştırmacı tarafından yapılan kodlamaların tutarlılığı % 83 çıkmıştır. Farklı değerlendirilen yerler görüşülerek ortak karara

bağlanmışır. Ayrıca bu araştırmada Türkçe öğreticisi ifadesine yer verilmesinin sebebi görev yapacak öğretmen adayları için MEB tarafından bu ifadenin kullanılmasıdır.

3. Bulgular

Bu bölümde görüşmelerden elde edilen bulgular tablolar eşliğinde verilmiştir. İlk olarak katılımcıların lisans eğitimlerinde yabancılara Türkçe öğretimine yönelik ders alıp almadıkları ve bu tür bir dersin zorunlu mu seçmeli mi olması gerektiği soruları sorulmuş ve elde edilen bulgular tablo3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların lisans eğitimlerinde YTÖ dersi alma durumları ve bu dersin zorunlu mu seçmeli mi olması ile ilgili görüşleri

<i>YTÖ Dersi Alma Durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Zorunlu mu Seçmeli mi</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Hayır	44	76	Zorunlu	17	39
			Seçmeli	27	61
Evet	14	24	Zorunlu	13	93
			Seçmeli	1	7

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların % 24'ünün lisans eğitiminde 'Yabancılara Türkçe Öğretimi' veya benzeri bir ders aldığı; % 44'ünün ise yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili herhangi bir ders almadığı görülmektedir. Lisans eğitiminde yabancılara Türkçe öğretimine yönelik ders alanların % 93'ü bu dersin lisans eğitiminde zorunlu olması gerektiğini düşünürken sadece % 7'si seçmeli olabileceğini düşünmektedir. Ancak lisans eğitimlerinde bu ve benzeri bir ders almayan katılımcılara bakıldığında ise % 39'u bu dersin zorunlu olarak alınmasını düşünürken % 61'inin ise seçmeli olması gerektiğini düşündüğü görülmektedir.

Tablo 4: Katılımcılara göre 'YTÖ' dersinin lisans eğitiminde zorunlu ya da seçmeli olmasının nedenleri

<i>YTÖ Dersi Nasıl Olmalı</i>	<i>Nedenler</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Zorunlu	Bölgede ihtiyaç duyulması	K3, K4, K6, K11, K13, K14, K19, K26, K27, K35, K40, K51, K52,	13	43.3
	Dil öğreticilerinin bilmesi gerektiği	K2, K9, K8, K16, K17, K21, K31, K36, K37, K46, K56, K57	12	40
	Yeni bir iş olanağı sunması	K1, K18, K25, K54	4	13.3
	Türkçenin etkili bir dil olması için	K32	1	3.3
Seçmeli	İsteyen ve ilgilenenler için olmalı	K5, K7, K10, K12, K15, K20, K22, K23, K24, K28, K29, K30, K33, K34, K38, K39, K41, K42, K43, K44, K45, K47, K48, K53, K55, K58	26	92.9
	İhtiyaç duyulacak olması	K49, K50	2	7.1

Tablo 4 incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimine yönelik derslerin lisans programında zorunlu mu seçmeli mi olması gerektiği sorulduğunda katılımcıların % 52'sinin zorunlu, % 48'inin seçmeli olması gerektiği yönünde görüş bildirdiği görülmektedir. Neye göre zorunlu veya seçmeli olması sorusuna verdikleri cevaplar ise altı başlık altında toplanmıştır. Zorunlu olmasını isteyen öğretmenlerin % 43.3'ü bölgede ihtiyaç duyulmasından , %40'ı dil çalışan öğretmenlerin bilmesi gerektiğinden, % 13.3'ü yeni bir iş imkânı sunmasından dolayı ve % 3.3'ü ise Türkçenin dünya dili olması için bu dersin lisans programında bütün öğretmen adayları için zorunlu olması gerektiğini ifade etmiştir.

Bölgede ihtiyaç olması nedeniyle yabancılara Türkçe öğretimi dersinin lisans programlarında zorunlu olmasını savunan katılımcılardan K3 *Kesinlikle bu dersleri öğretmen olacak herkes almalı. Çünkü yaşadığımız coğrafyada yabancı öğrenciyle karşılaşılabilir. Tüm öğretmen adayları bu dersleri almasa da bazı branşlarda zorunlu (TDE, Türkçe) olmalı* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcılardan K26 ise *bundan öncesinde seçmeli ders niteliği karşılayabilirken, içinden geçtiğimiz siyasi ve sosyal durumlar sonucunda zorunlu ders niteliğine bürünmesi gerektiğini* belirtmiştir. Yabancılara Türkçe Öğretimi ve benzeri derslerin dil öğretmenleri tarafından zorunlu olarak alınması ve bir dil öğretmenin bu konuda bilgi sahibi olması gerektiğini düşünen öğretmenlerden K8 *ana dili bilincine erişmiş, bu konuda eğitim almış birinin "Yabancılara Türkçe Öğretimi" konusunda yetmiş olması gerektiğine inanıyorum* şeklinde düşüncesini belirtmiştir. Atama problemiyle karşı karşıya olan öğretmen adayları için bu alanın yeni bir iş imkânı olabileceği düşünülmektedir. Bu düşüncede olan katılımcılardan K20 *eğer atamam olmazsa bu alanda kendime bir iş bulabilirim* diye düşünürken K53 *kendi branşında iş yapmam günümüzde çok zor, ama eğer lisansta bu alan hakkında ayrıntılı dersler alsaydık şimdiye kadar kendime bu alanda bir iş bulmuş olabilirdim* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Katılımcılardan K32 ise *dünya sürekli küçülüyor, Türkçenin dünyada etkili olması gerekiyor* düşüncesiyle Türkçenin sınırların kalktığı bir dünyada güçlü diller arasında yerini alması için bu tür derslerin artık bir gereklilik olduğunu ifade etmiştir.

Yabancılara Türkçe Öğretimi ve benzeri derslerin lisans programlarında seçmeli olmasını savunan katılımcıların % 92.9'u sebep olarak bu dersin sadece isteyen ve ilgilenen öğretmen adayları için olması gerektiğini ileri sürerken, % 7.1'i ise ileride ihtiyaç duyulma ihtimalinin yüksek olmasından dolayı fakülte programlarında seçmeli olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu tür bir dersin seçmeli olması gerektiğini ve sadece isteyen öğretmen adaylarının bu dersi almasını savunan katılımcılardan K 10 *ilgisi olmayan insanlar ile vakit ve nakit kaybı yaşanmayacak, alanda kendisini geliştirmek isteyenlere daha fazla kaynak ayrılabilir* düşüncesini düşünürken K23 de *her birey bu alanda çalışmak isteyebilir, buna istekli olan bu alanda ilerlemek isteyen öğrencilerin bulunduğu bir sınıfta dersler daha verimli geçer* yönünde düşüncesini dile getirmiştir. İleride ihtiyaç duyulacağından dolayı lisans programlarında bu derse yer verilmesi gerektiğini düşünen K35 *Türkiye sürekli dışarıdan göç almakta ve gelen kişilerin dil ihtiyacı doğmaktadır. Bu sayının daha da artacağını düşünüyorum. Lisans programlarında bu tür seçmeli derslere yer verilip isteyenlerin bu alanda uzmanlaşması sağlanabilir* şeklinde fikirlerini ifade etmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmeye hazır olma durumları

<i>Hazır Hissetme Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Bölüm</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	30	51.7	Sınıf Öğr.	13	43
			Türkçe Öğr.	9	30
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	3	10
			Türk Dili ve Edb. Böl.	5	17
Kısmen	13	22.4	Sınıf Öğr.	7	54
			Türkçe Öğr.	3	23
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	1	8
			Türk Dili ve Edb. Böl.	2	15
Hayır	15	25.9	Sınıf Öğr.	7	47
			Türkçe Öğr.	3	23
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	3	23
			Türk Dili ve Edb. Böl.	2	15

Kursa katılan katılımcıların kendilerini yabancı dil olarak Türkçeyi öğretmeye hazır hissedip hissetmedikleri sorulmuş ve elde edilen bulgular tablo 4'te sunulmuştur. Katılımcıların % 51.7'si kendilerini tamamen hazır hissettiğini, % 22.4'ü kısmen hazır hissettiğini ifade ederken % 25.9'u ise kendilerini henüz hazır hissetmediklerini belirtmiştir. Bölümler arasındaki hazır olma durumları incelendiğinde sınıf öğretmenliği (% 43) ve Türkçe öğretmenliği (% 30) mezunlarının diğer alanlara oranla kendilerini daha hazır hissettikleri görülmektedir. Ancak kendilerini hazır hissetmeme oranları açısından da yine sınıf öğretmeni adaylarının (% 47) diğer alanlara oranla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Katılımcıların yabancı dil olarak Türkçeyi öğretmeye yönelik hazır olma durumları ile ilgili görüşleri

<i>Türkçeyi Öğretmeye Hazır Olma Durumu</i>	<i>Nedenler</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	Kendini bu alanda yetenekli bulma	K5, K6, K13, K20, K23, K27, K28, K33, K43, K45, K54	11	36.6
	Lisansta alınan YTÖ eğitiminin yeterliliği	K8, K10, K16, K30, K38, K39, K57	7	23.3
	Alınan kursun yeterliliği	K21, K29, K32, K34, K44, K49, K50	7	23.3
	Lisans eğitiminin kaliteli oluşu	K22, K37, K46, K53, K56	5	16.6
Kısmen	Verilen eğitimde uygulamanın olmayışı	K1, K3, K40, K41, K58	5	38.4
	Hedef kitleyi tanımama	K24, K25, K35, K48	4	30.7
	Tecrübe eksikliği	K7, K9, K14	3	23
	Farklı alan oluşu	K47	1	7.6

	Alınan eğitimin yetersizliği	K11, K15, K36, K51	5	33.3
	Kendini yeterli hissetmeme	K4, K19, K42	3	20
	Hedef kitlenin tanınmaması	K12, K52	2	13.3
Hayır	Farklı bir alan olması	K18, K31	2	13.3
	Materyal eksikliği	K2, K17	2	13.3
	Program eksikliği	K26	1	6.6
	Psikolojik olarak hazır hissetmeme	K55	1	6.6

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların % 36.6'sı kendilerini yabancılara Türkçe öğretimi konusunda yetenekli bulduğundan, %23.3'ü lisans eğitimlerinde aldıkları Yabancılara Türkçe Öğretimi dersinin yeterliliğinden, % 23.3'ü aldıkları bu kursun yeterliliğinden ve % 16.6'sı ise iyi bir lisans eğitimi almış olduklarından dolayı kendilerini yabancılara Türkçe öğretmeye tamamen hazır hissettiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K6 *sahip olduğu sınırsız konuşma kapasitesinin ve zamanla edineceği deneyimlerle kendini geliştireceğini ve bu alanda başarılı olabileceğini* düşünmektedir. Diğer bir katılımcı K23 *ana dilime hâkim olduğumu bunu da çocuklara etkinlikler, materyaller ve teknoloji yardımıyla aktarabileceğimi düşünüyorum. Bol tekrar ve alıştırmalar dil öğrenmelerine yardımcı olacaktır. Suriyeli öğrenciler derslerimde sürekli Türkçeye maruz kalacağı için öğrenmeleri hızlanacak ve unutmalarını engellemiş olacağım* yönünde düşüncelerini ifade etmiştir. Bazı katılımcılar sevginin de önemine değinmiştir. Örneğin, katılımcı K13 *her ne kadar kolay olmayacağını bilsem de kendimi bu yetkinlikte görüyorum. Dil öğretimi işinin sevgi ile gerçekleşeceğine inanıyorum* yönünde görüşlerini bildirmiştir. Katılımcıların % 23.3'ü lisans eğitimlerinde aldıkları Yabancılara Türkçe Öğretimi dersinin çok verimli geçtiğini ve bu nedenle kendilerini Türkçe öğretmeye hazır hissettiklerini belirtmiştir. Katılımcılardan K8 *lisans eğitimim sırasında hocalarımın da katkılarıyla güzel bir temel oluşturdum. Şu an aldığımız seminerde bu temele yeni katlar çıkmaya başladı. Muhakkak zorlanacağımız durumlarla karşılaşacağız, önemli olan aldığımız eğitimin hakkını vererek pes etmeden, sabırla güzel insanlar yetiştirmektir ve şu an için bunu yapabileceğimi düşünüyorum* şeklinde kendini ifade etmiştir. Katılımcıların % 23.3'ü ise aldıkları bu kursun katkısıyla kendilerini Türkçe öğretmeye hazır hissettiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K32 *bu kursu almadan önce pek hazır hissetmiyordum, ancak şu an kendimden emin bir şekilde hazırım* diye belirtirken başka bir katılımcı K50 *şu an tamamen hazırım. Çünkü kurs öncesi küçük deneyimlerim olmuştu, fakat bu kursta edindiğim bilgilerle de öğrencilere çok yardımcı olacağım* şeklinde görüşlerini belirtmiştir. Katılımcıların % 16.6'sı ise lisans eğitimlerinin dil öğretimine dayalı olmasından dolayı kendilerini hazır hissettiklerini ifade etmiştir. Katılımcılardan K56 *kesinlikle hazır hissediyorum. Zaten bölümümüz dilimizi öğretiyor. Şimdi başkalarına da öğretmek zevkli olacak* ifadeleriyle düşüncesini belirtmiştir.

Katılımcılardan kendilerini Türkçe öğretmeye kısmen hazır hissedenlerin % 38.4'ü aldıkları eğitimde uygulama olmamasından dolayı öğretmenlik sürecinde problem yaşayabileceklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K3 *kendimi kısmen hazır hissediyorum. Çünkü bazı şeyler kafamda şekillendi ancak uygulamada bağlamın etkisi nasıl olur, bilmiyorum. Uygulama aşamasında yaşayarak göreceğim* şeklinde durumunu ifade ederken katılımcılardan K40 *Türkçe öğretiminde daha çok deneyim kazanmak için uygulamaların daha fazla olması gerekiyor. Biz yeterince o uygulamaları yapmadık, kendimi bu açıdan tam olarak hazır hissetmiyorum; K41 ise çünkü uygulamada bazı sıkıntılar çekebilirim. Bir ay gibi bir staj dönemi olsaydı daha verimli olabilirdi* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 30.7'si Türkçe öğretecekleri hedef kitleyi iyi tanımadıklarından kendilerini tam olarak hazır hissedemediklerini

belirtmişlerdir. Bu durumu katılımcılardan K24 *içimizde belirsizlikler ve kaygılar olduğu için tamamen hazır hissetmiyorum. Kendi yaşadığım il ile atandığım il birbirinden çok farklı. Bu yüzden yeni öğrenciler ve kültürler karşısında çok hazırlıklı olmadığımı düşünüyorum* şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılardan K25 ise *çünkü bir yabancı Türkçeyi öğrenirken nasıl düşünür, yürütücü belleği nasıl işler bilemiyorum ve öğrenen kitlenin nasıl öğrendiğini, nasıl düşündüğünü, nasıl hissettiğini bilmeden öğretim yapmanın çok zor olduğunu biliyorum* derken; K35 de *hitap edeceğim kitlenin özelliklerini tam olarak bilmiyorum. Daha önce yabancı bir öğrenciye Türkçe öğretmediğim için birçok şeyi süreç içinde deneme-yanılma yoluyla öğreneceğimi düşünüyorum* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Katılımcıların % 23'ü kendilerini kısmen hazır hissetmelerine sebep olan diğer bir faktör olarak tecrübelerinin olmamasını dile getirmişlerdir. Katılımcılardan K7 *yapabileceğime inanıyorum ama bu işte çok yeni olduğum için donanım olarak eksik olduğumu düşünüyorum* sözleriyle durumunu ifade etmiştir. Katılımcıların sadece % 7.6'sı bu alanın mezun oldukları alandan farklı bir alan olmasını sebep olarak göstermiştir. Katılımcı K47 *programların sınıf öğretmenliği seviyesine uygun olmadığını düşünüyorum. Bizim okuma-yazma öğretme sistemimiz çok farklı. Bu konuda kendimi tam hazır hissedemiyorum* şeklinde kaygısını dile getirmiştir.

Yabancılar Türkçe öğretmeye kendilerini hiç hazır hissetmeyen katılımcıların nedenleri ise genel olarak yedi başlık altında toplanmıştır. Kendilerini hazır hissetmeyen katılımcıların% 33.3'ü neden olarak aldıkları eğitimin yetersiz olmasını dile getirmişlerdir. Bu katılımcılardan K11 *teori ve uygulama tamamen ayrı, aynı zamanda eğitimin okulda pratik ile şekillenecek bir durum olduğuna inanıyorum. Burada öğrendiğimiz sadece bir bakış açısı ve yöntem anlamında yararlı olacağına inanıyorum* yönünde görüşlerini belirtmiştir. Diğer bir katılımcı K51 de *yeterli bir düzeyde eğitim alamadık ve tecrübe eksikliği var* görüşüyle K11'i destekleyen ifadelerde bulunmuştur. Katılımcıların % 20'si ise kendilerini yeterli bulmadıkları için hazır hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K42 *her ne kadar severek yapabileceğim bir iş olduğunu düşünsem de yeterli alt yapıya sahip olmadığımızı düşünüyorum* yönünde yorumda bulunmuştur. Katılımcıların % 13.3'ünün sıkıntı ettiği ve bu nedenle kendilerini hazır hissetmedikleri bir diğer konu, hedef kitleyi tanımıyor oluşlarıdır. Bu sıkıntıyı hisseden katılımcılardan K12 *yeteri kadar bu konuda bir belirginlik yok. Araştırarak bu konuda kendimizi geliştirebiliriz. Dersime gireceğim çocuklar hakkında yeteri kadar bilgi sahibi olmadığım için bu konuda kendimi hazır hissetmiyorum. Ama çocuklarla karşılaştığımız takdirde bu konuda kendimi hazır hissedeceğimi düşünüyorum* diyerek görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcıların % 13.3'ü kendilerini hazır hissetmeme nedenleri olarak bu alanın kendileri için farklı bir alan olmasını görmektedir. Böyle düşünen katılımcılardan K18 *alan değiştirmiş gibi hissediyorum. Çünkü bu doğrultuda bu seminer dışında herhangi bir eğitim almadım. Empati kuruyorum İngilizce derslerinde bir türlü mantığı kavrayamıyordum. Öğretirken öğrencilerde de buna benzer bir problem olur mu diye endişeleniyorum* diyerek bu alanın kendisi için yabancı bir alan olduğunu dile getirmiştir. Katılımcıların materyal eksikliğinden (% 13.3) de kaynaklı olarak kendilerini hazır hissedemedikleri görülmüştür. Katılımcılardan K2 *materyal geliştirme konusunda sadece ana dili Türkçe olan öğrencilere materyal geliştirdik. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine yönelik materyal dersi almadığımız için derse yönelik nasıl materyal geliştirebileceğimiz noktasında da sorunlar yaşadığımız için kendimizi yetersiz görüyoruz* diye ifade ederken K17 de *materyal ve donanım eksikliğinden dolayı hazır hissetmiyorum* sözleriyle bu konuda problem yaşayabileceklerini ve aynı zamanda sadece kendilerinin değil kendileri gibi düşünen arkadaşlarının da olduğunu belirtmişlerdir. Bu gibi nedenlerin yanında ayrıca katılımcılar program eksikliğinin (% 6.6) ve psikolojik olarak (% 6.6) hazır hissedememe gibi nedenlerin de kendilerini etkilediğini ifade etmişlerdir. Program eksikliğine değinen K26 *öncelikle ülkemizde yabancı dil öğretiminde program eksikliği olduğunu hepimiz biliyoruz. Bu durumda öğretmenliğe başlayınca nasıl bir planlama yapacağımı bilmiyorum*

diyerek bu konunun kendisini tedirgin ettiğini belirtmiştir. Katılımcı K55 *psikolojik bir hazır oluş sürecinden geçmem gerektiğini düşünüyorum* sözleriyle katılımcıların psikolojik hazır bulunuşluk durumlarına değinmiştir.

Tablo 7: Katılımcıların öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlama durumları

<i>Etkinlik Hazırlama Durumu</i>		<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Bölüm</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	40	68.9	Sınıf Öğr.	19	47.5	
			Türkçe Öğr.	12	30	
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	4	10	
			Türk Dili ve Edb. Böl.	5	12.5	
Kısmen	9	15.5	Sınıf Öğr.	6	66.6	
			Türkçe Öğr.	-	-	
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	2	22.2	
			Türk Dili ve Edb. Böl.	1	11.1	
Kararsızım	3	5.1	Sınıf Öğr.	1	33.3	
			Türkçe Öğr.	-	-	
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	1	33.3	
			Türk Dili ve Edb. Böl.	1	33.3	
Hayır	6	10.3	Sınıf Öğr.	1	16.6	
			Türkçe Öğr.	2	33.3	
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	2	33.3	
			Türk Dili ve Edb. Böl.	1	16.6	

Katılımcıların öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlama durumlarına ait bulguların sunulduğu Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların % 68.9'u öğrenenlerin seviyesine göre etkinlik hazırlayabileceğini, % 15.5'i kısmen hazırlayabileceğini ve % 10.3'ü hazırlayamayacağını belirtmiştir. Genel olarak bakıldığında katılımcıların öğrenci seviyesine göre etkinlik hazırlama konusunda kendilerini yeterli buldukları söylenebilir. Katılımcılardan % 5.1'inin ise etkinlik hazırlayabilme konusunda kendileri hakkında tam bir yargıya sahip olmadıkları görülmüştür ve bu katılımcılar kararsızım yönünde görüş bildirmişlerdir.

Tablo 8: Katılımcıların öğrenenlerin seviyesine göre etkinlik hazırlamadaki yeterlik durumlarının sebepleri

<i>Etkinlik Hazırlama Durumu</i>	<i>Yeterlilik Nedenleri</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Evet	Kişilik özelliklerinin yardımıyla	K1, K4, K5, K8, K10, K14, K21, K29, K30, K32, K35, K37, K39, K40, K41, K45, K47, K52, K55	19	47.5
	Mezun olduğu alan	K15, K17, K28, K42, K48, K50, K57	7	17.5
	Alınan kursun katkısı	K2, K6, K13, K19, K38, K46, K56	7	17.5

	Etkinlik hazırlama konusunda deneyim sahibi olma	K11, K16, K22, K23, K34	5	12.5
	Lisansta alınan derslerin yardımı	K31, K33	2	5
Kısmen	Mezun olunan alan	K18, K25, K44, K58	4	44.4
	Adayın kendinden kaynaklı	K36, K43, K53	3	33.3
	Deneyimsizlik	K24, K51	2	22.2
Kararsızım	Hedef kitleyi tam bilmeme	K49, K26	2	66.6
	Deneyim eksikliği	K3	1	33.3
Hayır	Kendinden kaynaklı	K7, K9, K12, K27	4	66.6
	Kurstaki uygulama eksikliği	K20	1	16.6
	Deneyim eksikliği	K54	1	16.6

Tablo 8 incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlama konusunda kendilerini hazır hisseden katılımcıların sebepleri beş başlık altında toplanmıştır. Katılımcıların % 47.5'i kendi kişilik özelliklerinden dolayı etkinlik hazırlama konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamayacaklarını düşünmediklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K3 *girişimci bir kişiliğim var. Bu nedenle her türlü konuda araştırma yaparak etkinlik hazırlayabileceğimi düşünüyorum* ifadelerinde bulunmuştur. Katılımcılardan K40 *etkinlik yapma konusunda kendime güveniyorum. Eğlenceli bir insanım ve en zor konunun bile oyun yolu ile öğretilbileceğini düşünüyorum* şeklinde düşüncelerini belirtirken diğer bir katılımcı K45 de *daha önceden yaşamış olduğum bir deneyim olmamakla beraber çeşitli kaynaklardan araştırarak, öğretmen arkadaşlarımla danışarak, sınıfın düzeyine uygun etkinlikler yapmayı tasarlıyorum. Herkesin aktif olduğu, yaparak yaşayarak öğrendiği bir düzen oluşturmak hedefindeyim* diyerek düşüncelerini belirtmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliğinden mezun olan K5 ise *bir lise öğretmeni olarak şunu söyleyebilirim ki bana verilecek öğrenciler genellikle 13 yaş ve üzeri olacağından dolayı bu konuda materyal ve etkinlik daha sınırlı bulunmaktadır. Lakin gelişime açık bir öğretmen olarak bunun üstesinden gelebileceğimi düşünüyorum* yönünde ifadelerde bulunmuştur.

Katılımcıların % 12.5'i öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlamada kendilerini yeterli görmelerinin sebeplerinden biri olarak deneyim sahibi olmalarını göstermişlerdir. Katılımcılardan K22 *etkinlik ve materyal hazırlama konusunda hiç zorlanacağımı düşünmüyorum. Seviyeye inme-çıkma konusunda da ücretli öğretmenlik yaparken iyi deneyim kazandım* ifadelerinde bulunmuştur. Bir diğer katılımcı K34 de *2 yıl ücretli İngilizce öğretmenliği yaptım. I. kademe ve II. kademeye ders verdim. Ayrıca sınıf öğretmeniyim, çocukların düzeyine inebileceğimi düşünüyorum* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Katılımcıların % 17.5'i öğrenenlere etkinlik hazırlarken seviyeye inme konusunda kendilerini yeterli bulma sebebi olarak alınan kursun verimli oluşunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan K2 *etkinlik hazırlama konusunda alanında yetkin hocalarımızdan burada ders aldığımızdan kafamızda bir şablon oluştu. Önceden etkinlik hazırlama noktasında kafamda bir hayli soru işareti vardı. Burada aldığımız dil becerileri derslerinde yabancı öğrencilerin derslerine giren hocalarımızın hazırladıkları etkinlikler vs. materyaller bize rehber rolü üstlendi* cümleleriyle düşüncelerini ifade etmiştir. Kendilerini öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlamada yeterli bulan katılımcıların % 17.5'i ise sebep olarak mezun oldukları alanı göstermiştir. Özellikle burada en çok sınıf öğretmeni adaylarının ve özel eğitim sertifikası bulunan adayların yer aldığı belirlenmiştir. Özel eğitim tecrübesi olan katılımcı K42 *özel eğitim tecrübesinin bu*

anlamda bize fayda sağlayacağını düşünüyorum. Bireysel farklılıklara göre çalışma ve eğitim anlamında anlamlı deneyimler edindik bu süreçte şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. Katılımcıların % 5'i lisans eğitimlerinin seviyeye uygun etkinlik hazırlamada kendilerini yeterli hissetmelerine katkı sağladığını dile getirmiştir. Katılımcılardan K31 lisanstayken materyal geliştirme derslerinde sık sık materyal ve etkinlik hazırlıyorduk. Bu derslerimden hareketle orijinal etkinlikler tasarlayabileceğimi düşünüyorum ifadeleriyle lisans eğitiminin katkısını belirtmiştir.

Katılımcıların seviyeye uygun etkinlik hazırlama konusunda kendilerini kısmen yeterli bulma sebepleri üç başlık altında toplanmıştır. Katılımcıların % 44.4'ü seviyeye uygun etkinlik hazırlamada mezun olunan alanın etkili olacağını düşünmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olan katılımcı K18 genellikle lise dönemi eğitimi aldığımdan orta seviyede olduğumu düşünüyorum. Ancak bu seminerde şunu öğrendim. Bir konuyu öğretirken oyunlarla öğretimin daha faydalı olacağını belirterek mezun olunan alanın etkinlik hazırlamada öğretmen adayları için bazı eksikliklere sebep olabileceğini ifade etmiştir. Katılımcıların % 33.3'ü kendilerini tam olarak yeterli görmemelerinin sebebi olarak adayın kendinden kaynaklandığını düşünmektedir. Katılımcılardan K43 bu konuda yeterince hazırlanmadım ancak biraz daha fazla çalışmayla hazır olabilirim. Zamanla daha güzel etkinlikler hazırlayabilirim ifadeleriyle kendisini tam yeterli bulmamasını kendi hazırlığının eksikliğine bağladığı görülmektedir. Katılımcıların % 22.2'si ise kendilerini tam olarak yeterli bulmamalarının sebebi olarak deneyimsiz oluşlarını göstermişlerdir. Katılımcılardan K51 öğrencilerin seviyelerine göre etkinlik ya da materyal hazırlama konusunda kendimi hazır hissediyorum. Fakat çok iyi materyal ve etkinlikler hazırlamak için biraz daha tecrübe sahibi olmak şarttır bence. Ben de bu yetkinliğe ulaşmasam da bu yolda elimden geleni yapmak için üstün bir çaba sarf edeceğim şeklinde bu konudaki görüşlerini bildirmiştir.

Katılımcılardan bazıları ise seviyeye uygun etkinlik hazırlayabilme hususunda kendi yeterliklerini tam olarak değerlendiremediklerini ve bu yüzden kararsız olduklarını beyan etmişlerdir. Kararsız kalan öğretmen adaylarının sebepleri hedef kitleyi bilmeme (% 66.6) ve deneyim eksikliği (% 33.3) olmak üzere iki başlık altında toplanmıştır. Katılımcılardan Türkçe öğretilen hedef kitleyi bilmemeyi sebep olarak sunan K26 öğrenenlerin seviyesini ancak gidip gördükten sonra değerlendirebileceğimi düşünüyorum. Onları tanıdıktan sonraysa etkinlik hazırlama konusunda sıkıntı yaşayacağımı düşünmüyorum şeklinde görüşlerini dile getirmiştir. Deneyim eksikliğine değinen K3 ise yabancılara Türkçe eğitimi hiç vermedim. Bundan dolayı kendimi değerlendiremiyorum ifadelerinde bulunmuştur.

Kendilerini öğrenenlerin seviyesine uygun etkinlik hazırlama konusunda hiç hazır hissetmeyen katılımcıların sebepleri ise üç başlık altında toplanmıştır. Kendilerini hazır hissetmeyen katılımcıların % 66.6'sı sebep olarak kendilerinden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Kendi eksikliğini ifade eden katılımcı K2 konu hakkında genel fikre ve farkındalığa sahibim. Ama yeterli çalışmalar yapmadığım için eksikliğimin olduğunu düşünüyorum şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Katılımcıların % 16.6'sı kurstaki uygulama eksikliğini sebep olarak göstermiştir. Katılımcılardan K20 teori olarak çok fazla ders gördük fakat bunu pratiğe hiç dökmedim, uygulama yapmadım. Bu sebeple zorlanacağımı düşünüyorum ifadeleriyle durumunu aktarmıştır. Katılımcıların % 16.6'sı da sebep olarak deneyim eksikliğini göstermiştir. Katılımcılardan K54 daha önce tecrübem olmadığı için hiç hazır hissetmiyorum şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir.

Tablo 9: Katılımcıların kurstan önceki ve sonraki hazır olma durumları

<i>Kurs Öncesi ve Sonrası Durumları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Bölüm</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Etkisini gördüm	48	82.7	Sınıf Öğr.	20	41.6
			Türkçe Öğr.	15	31.2
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	5	10.4
			Türk Dili ve Edb. Böl.	8	16.6
Etkisini Kısmen Gördüm	8	13.7	Sınıf Öğr.	5	62.5
			Türkçe Öğr.	1	12.5
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	2	25
			Türk Dili ve Edb. Böl.	-	-
Etkisini Görmedim	2	3.4	Sınıf Öğr.	2	100
			Türkçe Öğr.	-	-
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	-	-
			Türk Dili ve Edb. Böl.	-	-

Katılımcıların kurstan önceki ve sonraki hazır bulunuşluk durumlarına ait bulguların sunulduğu tablo 9'a bakıldığında katılımcıların % 82.7'si gibi büyük bir çoğunluğunun kurstan yarar gördüğü anlaşılmaktadır. Katılımcıların % 13.7'si kısmen yarar gördüğünü ifade ederken % 3.4'ü ise hiçbir değişimin olmadığını, yarar görmediğini ifade ettiği görülmektedir. Branşlar bazında bakıldığında ise Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olanların tamamının kursun kendileri için yararlı olduğunu söylediği belirlenmiştir.

Tablo 10: Katılımcıların kurstan önceki ve sonraki hazır olma durumlarına dair görüşleri

<i>Kurs Öncesi ve Sonrası Durumları</i>	<i>Sebepler</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Etkisini Gördüm	Alanın kursta tanınması	K1, K3, K5, K6, K10, K11, K12, K15, K17, K20, K22, K25, K31, K44, K47, K51	16	33.3
	Alanla ilgili bilgiyi artırması	K8, K9, K13, K14, K16, K21, K27, K32, K34, K38, K39, K40, K58	13	27
	Öz güveni artırması	K2, K4, K18, K28, K36, K41, K46, K52, K57	9	18.7
	Kaygıyı azaltması	K7, K19, K24, K35, K45, K48, K56	7	14.5
	Karşılaşılabilecek durumlara hazırlaması	K23, K49, K55	3	6.25
Etkisini Kısmen Gördüm	Akıllardaki soruların sadece bir kısmının cevaplanması	K26, K30, K37, K43, K51, K54	6	75
	Kursun lisans derslerinin tekrarı gibi olması	K42	1	12.5
	Kısmen öz güveni artırması	K53	1	12.5
Etkisini görmedim	Kursun kısa süreli oluşu	K29, K33	2	100

Tablo 10'a bakıldığında, aldıkları kurstan önceki ve sonraki hazır bulunuşluk durumlarını karşılaştırmaları istenilen katılımcılardan kursun hazır bulunuşluklarını artırdığını söyleyenlerin sebeplerinin beş başlık altında toplandığı görülmektedir. Bu bağlamda kursun yararını gören katılımcıların% 33.3'ü bu alanı daha önce hiç tanımadığını, bu kursla birlikte bu alan hakkında bilgi sahibi olduklarını belirttiler. Katılımcılardan K22 *bu kursa boş bir heybeyle geldim. Kurs boyunca derslerime gelen değerli hocalarımın katkılarıyla bu heybemi doldurdum. Aslında çevremde derslerimi renklendirmek için kullanabileceğim ne çok materyal varmış, bunu gördüm* diyerek kursun kendi için önemini ifade etmiştir. Katılımcı K51 *de bu kursu almadan önce bu konu hakkında hiçbir şekilde bilgi sahibi değildim. Yani hiçbir şekilde hazır değildim. Şu anki kurs sayesinde neyi nasıl ve ne şekilde yapacağımın farkına vardım. Eskiye nazaran daha hazır hale geldim* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.

Katılımcıların % 27'si ise bu kursu aldıktan sonra bu alanla ilgili sahip oldukları bilgi seviyesinin arttığını ifade etmiştir. Katılımcılardan K39 *bilinçli bir şekilde düşünmeye başladım artık. Önceden daha yüzeysel bilgilere sahipken artık nerede nasıl davranabileceğimi kime ne seviyede eğitim vereceğim konusunda daha bilinçliyim* ifadeleriyle kursun bu alanla ilgili bilinç düzeyini artırdığını belirtmiştir. Özellikle ilk defa bu alanda çalışacak olan katılımcıların % 18.7'sinin üzerinde durduğu diğer bir etken ise kurstan sonra öz güvenlerinin arttığı yönündedir. Katılımcılardan K4 *kursa gelmeden önce öz güven konusunda problemlerim vardı. Şu anki durumum ise yapabileceğime dair inancım ve özgüvenim var. Kaygılarım olsa da inancım daha üst seviyede* şeklinde durumunu ifade etmiştir. Katılımcıların % 14.5'i kurstan önceki ve sonraki kaygı durumları arasındaki değişimin üzerinde durmuştur. Katılımcılardan K48 *kursu almadan önce çok fazla kaygı durumum vardı. İlk gün ne yapacağım gibi soru işaretleri vardı. Ama şu an kendimi daha hazır hissediyorum* ifadeleriyle kursun kendisine bu anlamda önemli bir katkı sağladığını belirtmiştir. Katılımcıların % 6.25'inin üzerinde durduğu bir diğer konu ise kurs sayesinde karşılaşabilecekleri durumlar hakkında bilgi sahibi olmuş olmalarıdır. Katılımcı K55 *kursa başlamadan evvel dört yıllık lisans programında edindiğim bilgilere dayanarak teorik olarak rahatlıkla yabancı bir öğrenciye Türkçe öğretebilirim diye düşünüyordum. Fakat bu durumun pratikte bu kadar kolay olmadığını gördüm. Öğrencilerin psikolojik durumlarının fazlasıyla dikkate alınması ve buna göre hareket edilmesi gerektiğini anladım* sözleriyle kendisinde oluşan farkındalığı dile getirmiştir.

Kurstan önce ve sonraki hazır bulunuşluk durumlarında kısmen değişim gören katılımcıların sebepleri üç başlık altında ele alınmıştır. Katılımcıların % 75'i akıllarındaki soruların sadece bir kısmına cevap bulabildiklerini ifade etmiştir. Katılımcılardan K51 *kursu almadan önce çok fazla soru işaretleri zihnimde belirliyordu. Fakat şu an büyük bir bölümüne cevap bulabildim. Bulamadıklarımı da yaşayıp göreceğim* şeklinde durumunu belirtmiştir. Katılımcıların % 12.5'i kursun lisans eğitimlerinin tekrarı gibi olmasından dolayı istenilen değişimi kendinde göremediğini ifade etmiştir. Katılımcılardan K42 *kurs, bilişsel ve duyuşsal anlamda büyük bir değişime neden olmadı. Verilen eğitim daha çok lisans müfredatından tanudık olduğumuz içeriklerdi. Tek başına bu kurs yeterli değildi. Koca bir ummana açılan bir küçük kanal olabilir ancak yönünde görüşlerini dile getirmiştir. Katılımcıların % 12.5'i ise bu kurstan sonra öz güvenlerinin kısmen arttığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan K53 *kursu almadan önce yapacağıma inancım yoktu ama şu an az da olsa bunun üstesinden geleceğimi düşünüyorum* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir.*

Katılımcıların % 3.4'ü kurstan önceki ve sonraki hazır bulunuşluk durumlarında hiçbir değişim olmadığını ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak, katılımcı K33 *kısa sürede çok şey verilmeye çalışıldığı için çok fark görmüyorum. Öğrendiğim tek şey dil bilgisi kurallarının verilemeyip sadece hissettirmeye çalışılmasını* göstermiştir.

Tablo 11: Katılımcıların aldıkları kursun öğretmenlik süreçlerine katkı durumu

<i>Kursun Katkı Durumu</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	<i>Bölüm</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Katkısı Oldu	49	84.5	Sınıf Öğr.	22	44.8
			Türkçe Öğr.	13	26.5
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	6	12.2
			Türk Dili ve Edb. Böl.	8	16.3
Kısmen Katkısı Oldu	7	12	Sınıf Öğr.	3	42.8
			Türkçe Öğr.	3	42.8
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	1	14.3
			Türk Dili ve Edb. Böl.	-	-
Katkısı Olmadı	2	3.4	Sınıf Öğr.	2	100
			Türkçe Öğr.	-	-
			Türk Dili ve Edb. Öğr.	-	-
			Türk Dili ve Edb. Böl.	-	-

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların aldıkları kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olup olmadığına dair görüşlerinin yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların % 84.5'i kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olduğunu, % 12'si ise kısmen katkısı olduğunu belirtmiştir. Ancak katılımcıların % 3.4'ü kursun öğretmenlik süreçlerine hiçbir katkısı olmadığını ifade etmiştir. Bu tabloda da yine Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunlarının tamamının kendileri için kursun katkısı olduğunu belirttiği görülmektedir. Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği mezunlarının da aynı şekilde tamamı kursun öğretmenlik süreçlerine katkı sağladığını ifade ettiği görülmektedir.

Tablo 12: Katılımcıların aldıkları kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı hakkındaki görüşleri

<i>Katkı Durumu</i>	<i>Sebepler</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kursun Yararını Gördüm	Ders işleme şekline	K3, K4, K8, K9, K10, K12, K14, K16, K18, K19, K22, K23, K24, K27, K28, K30, K31, K34, K35, K36, K38, K39, K40, K41, K44, K45, K46, K47, K48, K51, K53, K56, K57	32	65.4
	Kişisel gelişime	K5, K6, K13, K15, K20, K21, K49, K52, K55, K58	10	20.4
	Yeni bir iş alanı	K1, K7, K11, K17, K26, K50	6	12.2
Kısmen Katkısı Oldu	Mesleğime hazırlıklı başlamamı sağladı	K25, K32, K54	3	42.9
	Hedef kitleme yaklaşım tarzımı şekillendirdi	K29, K37	2	28.5
	Derslerde kullanabileceğim teknikleri öğrendim	K2, K43	2	28.5
Katkısı Olmadı	Lisans derslerinin tekrarı oldu	K33	1	50
	Derslerin etkili işlenmemesi	K42	1	50

Tablo 12 incelendiğinde aldıkları kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olduğunu düşünen katılımcıların ifade ettikleri katkılar üç başlık altında toplanmıştır. Katılımcıların % 65.4'ü bu kursun öğretmenlik hayatlarındaki ders işleme süreçlerinde önemli bir yol gösterici olacağını belirtmişlerdir. Öğrendikleri etkinliklerin, materyallerin, tekniklerin ve öğrenci yaklaşım yöntemlerinin ilerideki öğretmenlik hayatına oldukça katkısı olacağını ifade etmişlerdir. Katılımcılardan K23 *bu kursun öğretmenlik sürecime katkısı olduğunu düşünüyorum. Çok farklı branşlardan bir sürü hocamızın tecrübelerini dinledik ve bunlardan ders çıkardım. Öğrencilere kavram yanlışlarına yer vermeden oyunlarla, bol görsellerle, beden dilini en etkili şekilde kullanarak bilgilerimizi aktarabiliriz şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. K48 ise kesinlikle öğretmenlik sürecime katkısı olacağını düşünüyorum. Yöntem, ders anlatım tekniği, beden dili kullanımı açısından katkısı olacak. Derslerimde nelerden yararlanmak gerektiğini, materyali nasıl kullanmam gerektiği hususunda katkı sağladığını düşünüyorum* ifadelerinde bulunmuştur. Adaylardan K57 de *bize yol gösterici oldu. Öğretmenlerimizin hepsi bizlerle tecrübelerini paylaştı. Materyal hazırlama, öğrencilere karşı bakış açımız, empati, derslerde kullanacağımız çeşitli etkinliklerden oyunlara kadar katkı sağladı bu kurs bize şeklinde düşüncelerini belirtmiştir.*

Katılımcıların % 20.4 aldıkları kursun kişisel gelişimlerine katkısı olduğunu belirtmiştir. Katılımcılardan K5 *eğitimin hiçbir türünün zararı olmadığını düşüncesinde olan bir insan olarak elbette ki katkısı olduğu fikrindeyim. Farklı kültürlerle birebir çalışmanın öğretmenlik sürecime ve hayat görüşüme farklı boyutlar kazandıracağını düşünüyorum* cümleleriyle görüşlerini belirtmiştir. Katılımcılardan K6 da *yalnızca öğretmenliğime değil tüm varoluş sürecime bir katkı sunduğuma inanıyorum. Bir öğretmen her şeyden önce iç huzurunu sağlamalı, kişiliğini donatmalı diye düşünüyorum. Aramızda böyle bir fırsata rağmen hala eğitici kimliğini kazanamadan gidecek olanlara üzüliyorum* ifadeleriyle kursun yaşamlarına kattığı anlamı dile getirmiştir. Katılımcılardan K58 ise *Türk öğrencilerine verilen Türkçe eğitiminin beni mesleğim açısından zaman geçtikçe monotonlaştıracağına inanıyordum. Bu alanın kişisel gelişime katkısının daha fazla olacağına inanıyorum* şeklindeki düşünceleriyle hem kursun hem de bu alanın kendisinin kişisel gelişimine daha fazla katkısı olacağını ifade etmiştir.

Kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olduğunu düşünen katılımcıların %12.2'si sebep olarak bu alanın kendilerine yeni bir iş imkânı sunmasını göstermişlerdir. Bu şekilde düşünen katılımcılardan K1 *kesinlikle faydalı olacak. Önemli bir sertifika alacağım. Kendi branşımda görev yapsam bile aldığım sertifika ile yabancılara Türkçe öğretimi sertifikası ile kurs açabilirim* ifadelerinde bulunurken adaylardan K7 ise *tabii ki katkı sağlayacağını düşünüyorum. Çünkü yabancılara Türkçe eğitimi ülkemizde yeni gelişen bir durum. İleriki süreçte farklı durumlarda kullanılabilir. Bu proje bitse bile farklı iş olanaklarında yine kullanılacaktır* cümleleriyle düşüncelerini dile getirmiştir.

Kursun öğretmenlik süreçlerine kısmen yeterli olduğunu düşünen katılımcıların (%12) göstermiş oldukları nedenler üç başlık altında toplanmıştır. Öncelikli olarak katılımcıların %42.9'u kursun öğretmenlik süreçlerine çok fazla katkı sağlamasa bile mesleklerine daha hazırlıklı başlamalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan K25 *yaşanabilecek sorunları şimdiden konuşma, düşünme imkânı bulmak, beni bir adım ileriye taşıdı* şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. K54 de *yapacağım iş hakkında kısmen ön bilgi sağladı* ifadelerine yer vermiştir. Katılımcıların %28.5'i ise hedef kitleye yaklaşım tarzını belirlemede yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Böyle düşünen katılımcılardan K29 *en azından Suriyeli öğrencilerin iç dünyalarını biraz daha iyi anlayabildiğimi düşünüyorum* ifadeleriyle kursun hedef kitleyi tanmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Katılımcıların %28.5'i de kursun kısmen derslerde kullanabilecekleri teknikleri öğrenmelerine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan K2 *burada*

aldığımız kurs bize tam manasıyla bir katkı sağlamadı. Fakat alana yönelik bize bakış açısı kazandırması açısından hedef kitlenin yaşadığı psikolojiye ve hedef kitlenin yaş grubuna yönelik önerileri ve verdikleri uygulama örnekleri bize bir rehber oldu. Burada öğrendiklerimiz sayesinde kendimizde yaratıcılığımızı kullanarak bu alana bizlerinde katkı sağlayabileceğini gösterdi. Bize dramanın bu alanda ne kadar etkili ve kalıcı olabileceğini yaşanmış örnekleri dramanın ne kadar etkili bir yöntem olduğunu bir kez daha da kanıtladı ifadeleriyle kursun genel bir değerlendirmesini yapmıştır.

Katılımcılardan aldıkları kursun öğretmenlik süreçlerine hiçbir katkısı olmadığını söyleyenlerin nedenleri lisans derslerinin tekrarı (% 50) ve derslerin etkili işlenmemesi (% 50) olmak üzere iki başlıkta toplanmıştır. Katılımcılardan K33 üniversitede gördüğümüz derslerle alakalı dersler gördük. Bildiklerimizi tekrarlamış olduk. Katkısı olduğunu düşünmüyorum şeklinde görüşünü belirtirken aday K42 ise öğretmenlik sürecime katkısı olduğunu düşünmüyorum. Sunum okumayla geçen ders, karşılıklı etkileşim olmadıkça çok da verimli olmaz ifadeleriyle düşüncelerini belirtmiştir.

Tablo 13: Açılan kursun katılımcıların beklentilerini karşılama durumu hakkındaki görüşleri

<i>Karşılanma Durumları</i>	<i>Beklentiler</i>	<i>Katılımcılar</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Karşılanan Beklentiler	Verilen teorik bilgiler	K1, K2, K3, K6, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K17, K19, K21, K24, K28, K35, K36, K37, K38, K39, K40, K41, K44, K45, K46, K50, K51, K54, K55, K56	32	60.3
	Derslere giren hocalar	K21, K30, K31, K34, K41, K43, K51	7	13.2
	Kaygıların azalması	K3, K5, K12, K16, K48	5	9.4
	Farkındalık, yeni bir bakış açısı	K11, K27, K32	3	5.7
	Ders içi uygulamalar	K3, K4, K22	3	5.7
	Kullanılması gereken materyaller	K11, K46	2	3.8
	Diğer kursiyerlerle yapılan paylaşımlar	K13	1	1.9
Toplam			53	100
Karşılanmayan Beklentiler	Ders içi uygulamalar	K1, K2, K12, K23, K27, K28, K29, K40, K49, K50, K54	11	28.2
	Zaman-ders süreleri	K21, K24, K26, K33, K35, K37, K41, K43, K52, K56	10	25.6
	Staj/Uygulama eksikliği	K2, K13, K14, K41	4	10.2
	Derslere giren hocalar	K1, K2, K22, K47	4	10.2
	Mesleki süreç	K42, K44, K45	3	7.8
	Verilen teorik bilgiler	K8, K18, K34	3	7.8
	Derslerin işleniş şekli	K20, K57	2	5.1
Hedef kitleyi tanıma	K31, K36	2	5.1	
Toplam			39	100
Beklentim yoktu	K25		1	100

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların kursa dair beklentilerinin bir kısmının karşılandığı bir kısmının ise karşılanmadığı görülmektedir. Bu bağlamda, katılımcıların cevapları iki kategoride değerlendirilmek üzere uygun başlıklar altında verildiği görülmektedir. Katılımcıların kurs sürecinde karşılanan beklentilerinin yedi başlıkta toplandığı görülmektedir. Katılımcıların en çok karşılanan beklentilerinin % 60.3 ile derslerde verilen teorik bilgilerin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan K2 *kurs, öğrencilere yönelik nasıl bir dil becerisi kazandırma noktasında öğrencileri nasıl bir dil yeterliliğine ulaştırmayı, hedef alanımızın hangi kitle olacağı ve bu kitleye hangi dil kurlarında ders vermemiz gerektiği durumunda bize rehber oldu* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Edebiyat Fakültesi mezunu olan katılımcı K4 *Fen –Edebiyat çıkışlı olduğum için etkinlik temelli bir eğitim görmemiştim. Bu yöndeki eksikliklerimi görmem ve nasıl gidermem gerektiği konusunda beklentilerimi karşıladı* ifadelerine yer vermiştir.

Katılımcıların beklentilerinin karşılandığı bir diğer konu ise % 13.2 ile derslere giren hocalardır. Katılımcılardan K51 *doğrudan bu yolda eğitim vermiş ve tecrübe sahibi hocaların deneyimlerini ve tecrübelerini bizimle paylaşması, kafamızdaki önyargıları kırmak için yeterli oldu bence. Aslında çok zor olmayan yeterli bir çaba sonucunda amacımıza ulaşabileceğimizi gördük* ifadeleriyle derslere giren hocaların tecrübelerinden yaralandıklarını ifade etmiştir.

Katılımcıların kursa gelmeden önceki beklentilerinden biri de alana ve mesleğe yönelik kendilerinde oluşan kaygının azalmasıydı. Bu bağlamda, karşılanan beklentiler arasında % 9.4 ile kaygıların azaldığı tespit edilmiştir. Katılımcılardan K16 *beklentim orada göreve başladığımda bocalamak istemiyordum. Bu konuda kaygılanıyordum. Bu kurs bu konuda beklentimi karşıladı. Kendimi daha hazır hissediyorum* şeklinde kaygı durumunun azaldığını ifade etmiştir. Katılımcıların beklentilerinden biri de alana dair kendilerinde bir farkındalık oluşmasıydı. %5.7 ile kurs öncesi çeşitli alana kendilerini yabancı hisseden katılımcıların beklentilerinin karşılandığı görülmektedir. Katılımcılardan K11 *bakış açısı kazandırma anlamında yön gösterdi. Bu alanda neler yapılıyor öğrendim. Kaynaklar nelerdir öğrendim* ifadeleriyle kursun alanı tanınmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Katılımcıların karşılanan bir beklentisi ise % 5.7 ile ders içi uygulamalar olduğu görülmektedir. Bu durumu ifade eden katılımcılardan K22 *dil öğretme konusunda hangi teknikleri nasıl kullanacağıma dair bilgim yok denecek kadar azdı. Ancak burada yaptığımız ders içi uygulamalarla drama ve beden dilinin nasıl kullanılabileceği konusundaki beklentilerimi karşıladı* cümleleriyle durumunu ifade etmiştir.

Katılımcıların % 3.8 ile beklentilerinin karşılandığı konulardan bir de kullanılması gereken materyaller hakkında olmuştur. Derslerde nasıl materyaller kullanacağına dair hiçbir fikri olmayan katılımcı K46 *bilgilerim pekişti. Donanımım arttı. Derslerde kullanmam gereken materyal ve etkinlik konusunda bilgi sahibi oldum* cümleleriyle durumunu aktarmıştır. Katılımcılar için beklenti oluşturan diğer bir durum ise diğer kursiyerlerle bir paylaşım yapma şansı olup olamayacaklarıydı. Bu bakımdan % 1.9 ile bu beklentinin karşılandığı görülmektedir. Bu beklenti içinde olan katılımcı K13 *aynı ilde görev yapacak olanlarla görevden önce uyum, tanışma fırsatı vermesi beklentilerimi karşıladı. Çünkü görev yapacağımız kişileri önceden tanımak ilerideki sürecimize katkı sağlayacaktır* şeklinde bu konudaki düşüncelerini dile getirmiştir.

Katılımcıların kurs sürecinde karşılanmayan beklentileri ise sekiz başlık altında toplanmıştır. İlk sırada % 28.2 ile ders içi uygulamaların katılımcıların istedikleri düzeyde olmadığı görülmektedir. Katılımcılardan K23 *beklentilerimi karşılamadı. Ben daha çok uygulamaya dönük dersler beklerken daha çok sunum şeklinde gerçekleşti. Şu an sınıf içinde ne yapacağımı hala bilmiyorum* ifadeleriyle derslerin

uygulama açısından zayıf kaldığını dile getirmiştir. Katılımcıların karşılanamayan beklentilerinden biri de % 25.6 ise kurs için ayrılan zamanın ve ders sürelerinin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan K33 *bu kadar yoğun bir program beklemiyordum. Programın yoğun olması ve kısa sürede çok şey verilmeye çalışılmasını sadece zaman kaybı olarak görüyorum* cümleleriyle kursun kendisi için istenilen hedefi gerçekleştiremediği belirlenmiştir.

Katılımcıların beklentilerinin karşılanmadığı bir diğer konu % 10.2 ile staj uygulamasının olmamasıdır. Katılımcılardan K41 *programın sahalarda uygulamasının olmayışını eksiklik olarak görüyorum. Oysa bizim asıl ihtiyacımız uygulama sürecinde bulunup yaparak yaşayarak öğrenmektir* şeklinde bu konudaki hayal kırıklığını dile getirmiştir. Karşılanamayan beklentilerden biri de % 10.2 ile derslere giren hocalardan kaynaklı olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan K47 *yetişkin olan yabancılara Türkçe öğretiminde bilgilendiğimizi fark ettik. Fakat hiç okuma yazma bilmeyen çocuklar için Türkçe öğretiminde nasıl bir yol izleneceğini öğretmediler. Bu eksikliklerin giderilmesi için çalışmalar yapmamız gerekiyor* cümleleriyle derslere giren hocaların katılımcıların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını ifade etmiştir.

Katılımcıların beklentileri arasında yer alan mesleki sürece dair bazı konuların açıklığa kavuşması hususunda da beklentileri karşılanmayan adayların (% 7.8) olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan K45 *belirsiz konuların olması da çoğu zaman konsantrasyonumu sağlayamama neden oldu. Bir bakanlığın her şeyini önceden planlaması gerekiyordu. Verilen sözlerin yerine getirilmemesi, muhatapların dinlenilmemesi açısından beklentilerimin altında kaldı* şeklinde düşüncelerini ifade etmiştir. Katılımcıların beklentilerinin karşılanmadığı konulardan biri de % 7.8 ile derslerde verilen teorik bilgiler olmuştur. Katılımcıların K18 *sadece şu açıdan beklentimi karşılamadı. Nasıl Türkçe öğreteceğim. Kelimelerle öğretim, çocuğun toplumda ihtiyaçlarını karşılayacak kadar kendini ifade etmesi ama nasıl yapacağım noktasında beklentimi karşılamadı. Belki de İngilizcenin mantığını bir türlü anlamamam önyargı oluşturmuş olabilir* ifadeleriyle bu konuda eksikleri dile getirmiştir.

Kurs sürecinde karşılanamayan beklentiler arasında derslerin işleniş şekli (% 5.1) ve hedef kitlenin tanıtılmaması (% 5.1) da yer almaktadır. Derslerin işleniş şeklinde beklentileri karşılanamayan katılımcı K57 *bazı dersler çok teorik oldu. Kendimi KPSS kursunda gibi hissettim. Sadece slayt okumakla geçti diyebilirim* şeklinde durumunu ifade etmiştir. Hedef kitlenin tanıtılması konusunda beklentisi karşılanmayan katılımcı K36 *Suriye kültürü hakkında yeterli bilgi alamadım. Sadece kültürü tanıma beklentimi karşılamadı* cümleleriyle bu konudaki eksikliği ifade etmiştir.

Kursa dair hiçbir beklentisi olmayan katılımcı K25 *açıkçası çok hızlı gelişen bir süreç olduğu için çok da bir beklentim yoktu* ifadeleriyle beklentisinin sürecin hızlı gelişmesinden kaynaklı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 14: Katılımcıların açılacak olan benzeri kurslar/egitimler için önerileri

Öneriler	Katılımcılar	f	%
Derslerin işlenişi	K3, K5, K7, K10, K11, K12, K13, K14, K18, K20, K22 K23, K24, K27, K28, K29, K30, K31, K33, K34, K35, K38, K39, K44, K46, K49, K50, K51, K53, K54, K55, K58,	32	34.4
Planlamanın daha iyi yapılması	K11, K12, K13, K14, K16, K17, K22, K23, K24, K26, K30, K32, K34, K39, K41, K42, K43, K45, K56, K57	21	22.6

Zamanın geniş tutulması	K3, K4, K12, K13, K23, K25, K24, K28, K33, K40, K41, K51, K52, K46, K49, K50, K51,	17	18.3
Uygulamaya/Staja yer verilmesi	K1, K9, K14, K15, K21, K25, K38, K41	8	8.6
Hoca seçimleri	K6, K8, K12, K19, K47, K50, K51	7	7.5
Sınıf mevcutları	K10, K12, K14, K23, K39	5	5.4
Olması gereken dersler	K31, K36, K46,	3	3.2
Toplam		93	100
Önerim yok	K48	1	100

Tablo 14'te kursa katılan katılımcıların açılacak olan benzeri kurslar hakkındaki önerilerinin yedi başlık altında toplandığı görülmektedir. Katılımcılardan alınan toplam görüş sayısı 93'tür. Bu, bir katılımcıların belirttiği önerilerin uygun olan başlıklara göre dağıtıldığını göstermektedir. Bu doğrultuda, yapılan önerilerin % 34.4'ü kurstaki ders işlenişlerine, % 22.6'sı planlamanın daha iyi yapılması gerektiğine, % 18.3'ü zamanın uzun tutulmasına, % 8.6'sı uygulamaya/staja yer verilmesine, % 7.5'i ders verecek hocaların seçimine, %5.4'ü sınıf mevcutlarına ve % 3.2'si olması gereken derslere yönelik olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların özellikle en çok derslerin işlenişlerine yönelik öneriler bulunduğu görülmektedir. Buna yönelik görüş bildiren katılımcılardan K25 *derslerde uygulamalar olmalı. Bu kadar teorik bilgiye boğulmamalı kursiyerler. Çünkü o teorik bilgilerin birçoğunu kursiyerler biliyor. Özellikle eğitim bilimleriyle ilgili kısımları es geçilmelidir, şeklinde görüşlerini bildirirken katılımcılardan K7 gelen öğretmenlere bolca drama etkinlikleri, oyun gibi faaliyetler yapılmasını öneririm* ifadelerinde bulunmuştur. Bir diğer katılımcı K18 ise *mesela bir konu üzerinden örnek bir ders işlenebilir. Yapay bir sınıf ortamı oluşturup o dersi bu şekilde işleyebilirsiniz. Sanki bu kurstaki dersler birbirini çok tekrarladı gibi hissettim* şeklinde düşüncelerini dile getirmiştir.

Katılımcıların üzerinde durduğu ve en çok öneride (% 22.6) buldukları konulardan biri kursun planlamasıdır. Bu planlamanın daha iyi yapılmasına yönelik katılımcılardan K30 *programın önceden planlanmış olması ve bu planın katılımcılarla kurs başında paylaşılması katılımcıların zihninde netlik oluşturmak açısından daha iyi olur* şeklinde önerisini dile getirmiştir. Katılımcılardan K26 da *öncelikli planlı programlı hareket ederek kursu başlamadan önce organize etmeliler. Önce kursiyerleri çağırıp, büyük bir kaos ortamı yaratmak kimseye faydalı değil* ifadeleriyle kursun planlanmasına yönelik önerilerde bulunmuştur.

Açılacak benzer kurslara yönelik yapılan önerilerden önemli bir kısmının da zamanın planlanması (%18.3) ile ilgili olduğu görülmektedir. Katılımcılardan K4 *bu tür projelerin daha uzun vadeli ve etkinlik temelli olması gerektiğini düşünüyorum. Dar zamanda çok iş yerine geniş bir zaman dilimine yayılmış ve daha esnek bir program hazırlanabilir* ifadelerine yer vermiştir. Özellikle gün içindeki ders sayılarının çokluğuna işaret eden katılımcı K33 *programın günlük 8-9 saat değil de günde daha az ders verilmesi doğru olur. Böylece öğrenilenlerin anlamlandırılması, sindirilmesi ve kişide daha kalıcı olması sağlanır* şeklinde öneride bulunmuştur.

Katılımcıların yaptıkları önerilerin % 8.6'sı açılacak kurslarda mutlaka uygulamaya/staja yer verilmesinin gerekliliği üzerine olmuştur. Katılımcılardan K38 *bilgiden çok uygulama yapma olanağı sağlanmalı. Stajyer öğrenci olarak TÖMER veya benzeri yerlerde derslere katılabilir. Sonuç olarak gelenlerin çoğu bu alana yakın bölümlerden mezun insanlar. Gelenlerin sadece uygulama yapmaya ihtiyacı var* şeklinde önerilerde bulunmuştur.

Katılımcıların önerilerinin % 7.5'inin hocaların seçimine yönelik olduğu görülmüştür. Katılımcılardan K8 *öğretmenlerin bazı hususlarda fikir birliğine varması gerekir. Derslere girmeden önce aralarında konuların anlatımı hususunda hemfikir olmaları gerekir. Örneğin bir hoca el yazısı verilmeli, dil bilgisi şart derken diğer bir hoca bunların tersini ifade ediyor. Ayrıca bu alanda tecrübe sahibi olmuş, alanda çalışmış hocaların seçilip tecrübelerini kursiyerlerle paylaşması gidecekleri yerlerde kursiyerlere yardımcı olacaktır* ifadelerinde bulunmuştur.

Katılımcıların öneride bulunduğu (% 5.4) diğer bir konunun ise sınıf mevcutlarına yönelik olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan K39 *daha küçük gruplarla, sistemli bir programla ve daha çok etkinliklerle dolu bir program yapılırsa hem program daha işlevsel olur hem de insanlar bundan daha çok yararlanır. Ne yazık ki kalabalık sınıflarda kursiyerlerin çoğu derslere aktif olarak katılmadı. Bu nedenle sınıf mevcutları az olup herkesin aktif olduğu etkinliklerde gelen arkadaşlar kendilerini daha fazla geliştirebilir* şeklinde önerilerini belirtmiştir.

Bazı katılımcıları ise alınan derslerin yanında olması gerek derslere yönelik de önerilerde (% 3.2) bulunmuştur. Özellikle bu hususta önerilen ders psikolojidir. Katılımcılardan K31 ve K36 *bu tür insanları anlamamız için mutlaka psikoloji dersi olmalı* ifadelerinde bulunurken adaylardan K36 *bence bir sonraki kursta hangi gruba ders verilecekse o grubun kültürü hakkında bilgi verici bir derste olmalı* şeklinde önerilerini ifade etmişlerdir.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, mültecilere Türkçe öğretecek olan 'Türkçe öğreticilerinin', 'Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi'ne yönelik aldıkları eğitim sonrası hazır bulunuşluk durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, 'Türkçe öğreticilerinin' aldığı eğitimin yeterliliğine dair veriler ve buradan hareketle açılan ve açılacak olan benzeri kurslara, sertifika programlarına ve ihtiyaç duyulabilecek alanlarda açılması elzem olan hizmet içi eğitime yönelik veri sağlanması beklenmiştir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin tarihi eskilere dayanmakla birlikte özellikle son on yıldır yurt içinde ve yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi önem kazanmış ve Türkçe öğrenenlerin sayısında büyük bir artış görülmüştür. Bunun sonucu olarak, bu alanda görev yapacak olan öğretmen ihtiyacı gündeme gelmiştir. Bu ihtiyaç uzun yıllar yabancı diller bölümlerinden mezun olanlarla karşılanmaya çalışılmış ve daha sonrasında alanın birebir muhatabı olan Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümlerinden mezun olanlarla ihtiyaç giderilmeye çalışılmıştır. Ancak bu alanlardan mezun olanların da Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğretmeye yönelik eğitim almadığı bilinen bir gerçektir. Bu nedenle özellikle son dönemlerde üniversitelerde bu alana yönelik lisansüstü programlara (Altun, 2016: 2) ve kısa süreli sertifika programlarına yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu tür programların varlığı alanın gelişmesi açısından umut verici bir durumdur. Fakat özellikle kısa süreli açılan sertifika programlarının içeriği ve yeterliliği bu anlamda tartışmaya da açık bir konudur.

Bu çalışmada, MEB ve Avrupa Birliği işbirliğiyle gerçekleştirilmiş ve 90 saat olmak üzere 2 hafta süren eğitim programına tabi tutulan öğretmenlerin görüşlerine değinilmiştir. Bu öğretmenler bugün Türkiye'nin çeşitli illerinde farklı yaş gruplarındaki mültecilere Türkçe öğretmektedir. Almış oldukları bu eğitim, gittikleri okullardaki başarılarını etkileyecek önemli bir basamak olarak değerlendirilebilir. Bu nedenle bu çalışmada elde edilen bulguların yabancılara Türkçe öğretimi alanına yönelik açılacak programlar için bir katkı olacağı düşünülmektedir.

MEB ve Avrupa Birliği işbirliğinde düzenlenen bu kursa çoğunluğu Sınıf Öğretmenliği olmak üzere Türkçe Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunları kabul edilmiştir. Ancak katılımcıların sadece % 24'ünün lisans eğitimlerinde yabancılara Türkçe öğretime yönelik ders aldıkları tespit edilmiştir. Bu bakımdan bu bölümlerde yetişen katılımcıların yabancılara Türkçe öğretimi konusunda belirli bir yeterliliğe ve bilgiye sahip olup olmadıkları tartışılabilir. Nitekim ortaya çıkan sonuçlarda da katılımcıların bir kısmının bu alandan daha önce haberi bile olmadığı belirlenmiştir. Özellikle de Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Bölümü mezunlarında bu oranın daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Nitekim bu alanda tecrübe sahibi olan öğretmenlerin lisans programlarında bu alanla ilgili derslerin yetersizliğinin ya da hiç olmamasının öğretmenlik süreçlerinde oluşturduğu problemleri dile getirdiklerini tespit eden çalışmalar mevcuttur. Mete (2012: 110) yabancı dil olarak Türkçe öğreten 54 öğretmenle yaptığı görüşmelerde öğretmenlerin mezun oldukları bölümlerde alana yönelik derslerin ya çok az ya da hiç olmamasının bu alana yönelik çözülmesi gereken sorunlardan biri olduğunu ifade ettiklerini tespit etmiştir. Bir diğer çalışmada ise Mete ve Gürsoy (2013: 348) yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin konu ile ilgili eğitimleri genellikle göreve başladıktan sonra deneyimli öğretmenlerden staj şeklinde aldıklarını belirlemişlerdir. Bu eğitimlerin çalıştıkları kurumlara göre değişebildiğini ve bu nedenle de uygulamalarda farklılıklar oluşabildiğini ifade ettikleri görülmüştür. Öğretimde tutarlılığı ve güvenilirliği sağlamak için bu alana eğitim programlarında yer verilerek daha donanımlı öğretmenlerin yetiştirilmesinin önemine değinmişlerdir.

Araştırmanın bulgularına göre ortaya çıkan bir diğer sonuç da lisans eğitimlerinde Yabancılara Türkçe Öğretimi ya da benzeri ders alan öğrencilerin % 93'ü programlarda bu dersin zorunlu olması gerektiğini belirtirken bu tür bir ders almayan katılımcıların sadece % 39'u bu dersin programlarda zorunlu olması gerektiğini ifade ettiği belirlenmiştir. Bu bakımdan lisans eğitimlerinde Yabancılara Türkçe Öğretimi ya da benzeri ders alanların bu konudaki bakış açısının ve farkındalığının almayan adaylara oranla daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu tür derslerin lisans programlarında seçmeli olması gerektiğini düşünenlerin de bu işin tamamen kişinin ilgi alanına bağlı olduğunu, herkese zorunlu tutulmasının yanlış olacağını ileri sürdükleri görülmüştür.

Program sonunda katılımcıların % 51.7'sinin kendilerini Türkçeyi yabancı bir dil olarak öğretmeye hazır hissettikleri belirlenmiştir. Kendilerini hazır hisseden katılımcıların hazır hissetme nedeni olarak en çok kendi yeteneklerini gösterdikleri görülmüştür. Bu katılımcıların alınan kurstan ziyade kendilerinin yeteneklerine güvendikleri belirlenmiştir. Kendilerini kısmen ya da hiç hazır hissetmeyen katılımcıların ise gerekçesi genel olarak alınan kursa ve içeriğine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Ancak katılımcıların yabancı öğrenenler için etkinlik hazırlama konusunda kendilerini daha yeterli buldukları tespit edilmiştir. Kurs sonunda katılımcıların % 68.9'unun kendilerini etkinlik hazırlama konusunda yeterli bulduğu belirlenmiştir. Kendilerini hazır hisseden katılımcıların hemen hemen yarısı (% 47.5) yine en önemli gerekçe olarak kendi kişilik özelliklerini gösterdikleri tespit edilmiştir.

Hem Türkçeyi öğretme hem de etkinlik hazırlama konusunda kendilerini yeterli bulan katılımcıların neredeyse yarısının gerekçe olarak kurstan ziyade kendi kişiliklerini ve yeteneklerini göstermeleri dikkat çeken bir sonuçtur. Fakat her iki konuda da kendilerini hazır hissetmeyenlerin gerekçeleri ise genellikle kendi yeterlilikleri ve alınan kursun yetersizliği etrafında toplandıği belirlenmiştir.

Gerçekleştirilen bu tür kursların katılımcılara katkı sağlaması, aldıkları eğitimle ilgili belirli bir ilerleme göstermeleri beklenir. Bu nedenle kurs öncesi ve sonrasında katılımcıların o konuya yönelik bilgi ve farkındalık durumlarının belirgin bir şekilde değişim göstermesi kursun hedeflediği amaca ulaşım ulaşmadığını gösterir. Bu çalışmada da adaylara sorulan kurs öncesi ve sonrası mesleğe yönelik hazır olma durumlarına bakıldığında katılımcıların % 82.7'sinin olumlu yönde kazanımları olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Bölümü mezunlarının diğer branşlara göre mesleki yaşamlarına daha olumlu katkılar sağlamaları dikkate değer bir sonuçtur. Bunun en önemli sebebi olarak bu bölümlerden mezun olanların Sınıf ve Türkçe Öğretmenliği bölümlerinden mezun olanlara oranla dil öğretimi alanına daha uzak olmaları ve lisans eğitimlerinde aldıkları derslerin içerikleri gösterilebilir. Ayrıca katılımcıların öncesi ve sonrası arasındaki karşılaştırma incelenirken dikkat çeken önemli noktalardan biri de kursun bu anlamda yararını gördüğünü ifade eden katılımcıların % 33.3'ünün yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanını kursta tanımış olmalarıdır. Bu bağlamda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi son dönemlerde çok fazla yaygınlaşmasına rağmen bu alanla ilgisi olması beklenen bölüm öğrencileri tarafından bile tam olarak bilinmediği görülmektedir. Bu bakımdan üniversitelerdeki bu bölümlerin öğretmen adaylarına rehberlik etme konusunda eksik yönlerinin olduğu söylenebilir.

'Türkçe öğreticileri'ni yabancı dil olarak Türkçe öğretmeye hazırlamak amacıyla düzenlenen bu kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olup olmadığı incelendiğinde katılımcıların % 84.5'i kursun öğretmenlik süreçlerine katkısı olduğunu ifade etmiştir. Kursun katılımcıların öğretmenlik yaşamlarına yönelik ders işleme süreçlerine ve kullanılacak yöntem ve tekniklere katkı sağladığı yönünde görüş bildirildiği ortaya çıkmıştır. Burada da dikkat çeken benzer bir sonuç yine Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ve Bölümü mezunlarından biri kısmen olmak üzere diğerlerinin tamamı öğretmenlik süreçlerine kursun katkı sağladığını belirttiği tespit edilmiştir. Diğer branşlarda bu oranın daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda kursun özellikle alana uzak olan ya da alanı hiç bilmeyen katılımcılar üzerinde daha etkili olduğu ifade edilebilir. Nitekim Erdem'in (2017: 38) bu alana yönelik hiçbir eğitim almamış ancak sınıflarında mülteci öğrenciler bulunan öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada öğretmenlerin ders işleme sürecinde bu öğrencilere uygun herhangi bir öğretim stratejisi kullanmadıklarını belirlemiştir. Erdem'in (2017: 38) bu sonucu ve bu çalışmadaki sonuçlar, bu alanla ilgili öğretmenlerin ve öğretmenlik yapacak olanların öncelikle ders işleme süreçlerine dair bilgilerinin, farkındalıklarının artırılmasını önemli ihtiyaç olarak göstermektedir. Mete ve Gürsoy (2013: 350), yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerle yaptıkları görüşmelerde öğretmenlerin Türkçe öğretiminde dört temel dil becerisini de kapsayacak yöntem çeşitliliği gerektiği görüşünde olduklarını ve mevcut olan tüm yöntem ve tekniklerin süreç ve ortama göre uyarlanarak kullanılması gerektiğini belirttiklerini tespit etmişlerdir. Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerin alan yeterliklerine dayalı gereksinimlerini belirleyen Kalfa (2015: 246) çalışmasına katılan 90 öğretmenden 50'sinin yabancı dil öğretimine uygun yöntem ve teknikleri bilme, uygulama ve dil öğretimindeki temel kuramlarla ve yaklaşımlarla ilgili sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir. Yıldız ve Tepeli (201: 577) ise Akdeniz Üniversitesinde Türkçe öğrenen 40 Avrupalı öğrenci ile yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin Türkçe öğreten öğretmenlerinden yabancı dil olarak Türkçe

öğretim metotlarını bilmelerini ve uygulama düzeyinde başarılı olmalarını beklediklerini tespit etmişlerdir. Bu doğrultuda, değerlendirdikleri öğretmenlerin bu yeterliklerinin orta derecenin altında olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bakımdan hem öğretici hem de öğrenenler için Türkçe öğretim metotlarının ve sınıf için uygulamalarının büyük bir öneme sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle bu alanda çalışacak olan öğretmenlerin bu yeterliliğe sahip olması büyük önem arz etmektedir.

Katılımcılar bu tür kurslara genellikle belli beklentilerle katılır. Bu kursa katılan katılımcıların da kursa katılırken çeşitli beklentiler içerisinde olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, beklentilerin karşılanıp karşılanmadığına dair sorulan sorulara katılımcılar genellikle beklentilerinin karşılandığı yönünde cevap vermişlerdir. Özellikle katılımcıların teorik bilgi bağlamında beklentilerinin neredeyse tamamının karşılandığı, hocalar bakımından ve kaygılarının azalması bakımından beklentilerinin karşılandığı ortaya çıkarken; beklentilerinin hiç karşılanmadığı konuların başında ise uygulamaların eksikliği ve zamanın azlığından dolayı aşırı sıkıştırılmış ders programlarının geldiği belirlenmiştir. Özellikle bu tür kurslarda staj, ders içi uygulamaların önemi büyüktür. Zira öğretmenlik mesleği tamamen uygulamaya dayalı bir meslek olduğu için adayların bu tür beklentilerinin olmasının gayet doğal olduğu fakat bu beklentilerin karşılanamaması da bir o kadar adaylar için ileride karşılaşacakları durumlara hazır olmaları bakımından eksikliğe sebep olabilir. Lisans programında Yabancılar Türkçe Öğretimi dersi alan öğretmen adaylarının derse yönelik beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma durumunu inceleyen Biçer (2015: 166), öğretmen adaylarından sadece birinin Türkçe öğretimine yönelik uygulamalara dair beklentilerinin karşılandığını belirlemiştir. Bu sonuçlardan hareketle, sadece yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik açılan kurslarda ve eğitim seminerlerinde değil lisans programlarında da uygulamaların eksik olduğu ve dersi alanların bu eksiklikten büyük bir rahatsızlık duyduğu söylenebilir. Ayrıca katılımcıların bir dersten bir derse hızlı geçişleri, aralardaki molaların yetersizliği, gün içerisinde 8-9 saat üst üste derslerin işlenmesi de hangi yaş grubu için olursa olsun verimi azaltacak durumlardır. Bu tür kurslarda katılımcıların kendilerine zaman ayıracağı, dinlenebileceği, öğrendiklerini içselleştirebilecekleri zamanların olması bir ihtiyaçtır.

Kursa katılan katılımcıların ileride açılacak olan bu tür kurslara dair önerileri sorulduğunda en çok derslerin işlenişine yönelik önerilerde buldukları görülmüştür. Özellikle katılımcıların üzerinde durduğu konu ders içerisinde teorik bilgidен ziyade Türkçe öğretimine yönelik etkinlikler yapılması, derslerde kullanılacak uygulamaların gösterilmesi, materyallerin tanıtılması olduğu görülmektedir. Nitekim derslerin birçoğu adayların lisans eğitimlerinde aldığı derslerin tekrarı olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Adayların en çok üzerinde durduğu diğer iki önemli mesele ise zamanın çok fazla sıkıştırılmadan ve içinde stajın da bulunduğu bir program olmasıdır. Katılımcıların ayrıca hoca seçimlerinde alanda tecrübe sahibi hocaların seçilmesi ve sınıfların daha az mevcutlu olması yönündedir. Burada adayların özellikle hoca seçiminde alanı tanımayan hocaların kendilerine verecekleri bilgilerin daha afaki olacağını dile getirmiş olmaları da dikkat çekicidir. Ayrıca kalabalık sınıf ortamlarının uygulamaya dayalı bir eğitim için hiç uygun olmadığı da bilinen gerçeklerdendir. Bu nedenle sınıf mevcutlarının da derslerin verimini düşürdüğü ve etkileşimi azalttığı söylenebilir. Ek olarak, dikkat çeken diğer bir öneri ise bu tür kurslarda psikoloji ve Türkçe öğretilen hedef kitlenin kültürüne yönelik derslerin olmasıdır. Bu bağlamda özellikle katılımcıların Türkçe öğretecekleri hedef kitleyi anlamaya ve tanımaya ihtiyaç duydukları ve onlara dair ön bilgileri olduğu takdirde kendilerini daha hazır hissedebilecekleri söylenebilir.

Bu sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

- a- Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek olan adayların öncelikli ihtiyaçları alana yönelik ders içi uygulamalarıdır. Bu nedenle hem açılacak olan benzeri kurslarda hem de üniversitelerde lisans programlarında bulunan 'Yabancılara Türkçe Öğretimi' ve benzeri derslerin içerikleri buna göre düzenlenmelidir.
- b- Türkçeyi yabancı dil olarak öğretecek olan adayların mutlaka staj/öğretmenlik uygulaması gibi süreci yaşayarak deneyimleyebileceği derslere kurslarda yer verilmelidir.
- c- Bu çalışmada da görüldüğü üzere Sınıf, Türkçe veya Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümlerinden mezun olan adaylar yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konusunda yeterli bilgiye sahip değildirler. Bu bakımdan bu bölümlerde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik derslere seçmeli de olsa daha çok yer verilmelidir.
- d- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik açılacak olan benzeri kursların yoğunlaştırılmış kurslar olmasından ziyade daha geniş zamana yayılıp katılımcıların en üst düzeyde verim alması sağlanmalıdır.
- e- Yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik açılacak olan benzeri kurslarda önceliğin bu alanda görev yapmış, tecrübe sahibi hocalara verilmelidir. Zira kurslara katılan adayların çoğunluğu bu alanda tecrübe sahibi hocalardan deneyimleri hakkında bilgi edinmeyi arzulamaktadır.
- f- Üniversitelerde yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinin son sınıfta değil önceki sınıflarda verilmesi hem öğrencinin geleceğe dair ufkunu genişletmesine hem de son sınıfta öğrencilerin KPSS telaşıyla bu dersi zaman kaybı olarak değerlendirmelerinin önüne geçilmelidir.
- g- Her geçen gün Türkçeye ilginin artmasıyla birlikte bu alanda ortaya çıkan öğretmen ihtiyacını karşılamak için geçici sertifika programları yerine üniversitelerde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine yönelik lisans programlarının açılması öncelikli konular arasında yer almalıdır.

5. Kaynakça

- Altun, M. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Lisansüstü Programları. http://www.dilbilimi.net/yabanci_dil_olarak_turkce_lisansustu_programlari.pdf.
- Biçer, N. (2015). *Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yabancılara Türkçe Öğretimi Dersinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılınması*. International Journal of Language Academy, 3/4, 160-176.
- Coşkun, İ., Emin, M. N. (2016). Türkiye'deki Suriyelilerin Eğitiminde Yol Haritası, Fırsatlar ve Zorluklar. İstanbul: Seta Yayınları.
- Çepni, S. (2005). Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş. Trabzon: Üçyol Yayınevi.
- Erdem, C. (2017). *Sınıfında Mülteci Öğrenci Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Yaşadıkları Öğretimsel Sorunlar Ve Çözümüne Dair Önerileri*. Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1/1, 26-42.
- Gün, M. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Veren Öğretim Elemanlarının Adıyaman İli Çadır Kent Bölgesinde Türkçe Öğrenen Suriyeli Mültecilere Türk Kültürü Aktarımına İlişkin Görüşleri*. Cappadocia Journal of History and Social Sciences, 5, 119-138.
- Kalfa, M. (2015). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretmenlerin Alan Yeterliklerine Dayalı Gereksinim Çözümlemesi*. Eğitim ve Bilim, 40/181, 241-253.

-
- Mete, F. (2012). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatları Araştırmaları Dergisi, 1/1, 102-125.
- Mete, F., Gürsoy, Ü. (2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterliklerine İlişkin Görüşler*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28/3, 343-356.
- Sönmez, V., Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türnüklü, A.(2000). *Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 24. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, Ü., Tepeli Y. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Öğretmen Yeterlilikleri Üzerine Bir Çalışma*. International Journal of Language Academy, 2/4, 564-578.
- https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/22_11_2017_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf
- <http://unicef.org.tr/files/editorfiles/UNICEF/20Turkey/20Humanitarian/20Situation/20Report/2014/20October/202017.pdf>
- <https://pictes.meb.gov.tr/izleme/Faaliyetler/TurkceOgretimi>
- https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/asylum_en